

PHQ-9 – Опитувальник про стан здоров'я: Шкала депресії
Короткий довідник із користування

Версія українською мовою для користування у веб інтерфейсі тестової платформи Start компанії ТОВ «ЮЕЙ-ТЕСТ».

Керівництво версія 1.0 (27 грудня 2023 р.)

Всі права застережено.

Розробники тесту: Spitzer R. L., Kroenke K., Williams J. B., 2001

Захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством України.

Загальний огляд

Опитувальник про стан здоров'я, що складається з дев'яти пунктів (PHQ-9) – це шкала депресивних симптомів та діагностичний інструмент, запроваджений у 2001 році для обстеження дорослих пацієнтів у закладах первинної медичної допомоги. Інструмент оцінює наявність та вираженість депресивних симптомів та можливий депресивний розлад. PHQ-9 є компонентом більшого опитувальника здоров'я пацієнта (PHQ), тобто це окремий модуль депресії, який оцінює кожен з 9 критеріїв DSM-IV від "0" (зовсім немає) до "3" (майже кожен день).

Повна версія PHQ – це 3-сторінковий опитувальник на 59 пунктів, який пацієнт заповнює самостійно. Для зручності, швидкості, економії ресурсів фахівця та респондента автори повної версії опитувальника про стан здоров'я розробили окрему шкалу PHQ-9, яка використовується як окремий інструмент для оцінки депресивних симптомів.

PHQ-9 призначений для осіб віком від 18 років і старше. Його заповнення для респондента займає 3-5 хвилин та є дуже простим і ресурсно незатратним інструментом.

Даний опитувальник не є підставою для встановлення діагнозу, але дозволяє попередньо запідозрити можливий депресивний розлад та визначити наявність депресивних симптомів у респондента. Може застосовуватися лікарями первинної ланки, а також психологом, психотерапевтом. При використанні PHQ-9 в якості скринінгового інструменту рекомендується подальша поглиблена діагностика, якщо оцінка становить **10 або більше балів** (наприклад, рекомендоване структуроване інтерв'ю QuickSCID-5).

Розробниками PHQ-9 є Kurt Kroenke, MD (доктор медичних наук) – Інститут охорони здоров'я Регенштрайфа та Департамент медицини Університету Індіани, Індіанapolis, штат Індіана, США; Robert L. Spitzer, MD (доктор медичних наук) та Janet B. W. Williams, DSW – психіатричний інститут штату Нью-Йорк та кафедра психіатрії Колумбійського університету, Нью-Йорк, США. Розробка шкали PHQ-9 була підтримана необмеженим освітнім грантом від компанії Pfizer Inc (Нью-Йорк, штат Нью-Йорк) у 1999 році.

Валідність та надійність

В оригінальному дослідженні автори зазначають, що опитувальник PHQ-9 заповнили 6 000 пацієнтів у 8 клініках первинної медико-санітарної допомоги та 7 акушерсько-гінекологічних клініках. Валідність конструкту оцінювали за допомогою 20-пунктового короткого опитувальника загального стану здоров'я, самозвітів про дні хвороби та відвідування клініки, а також

труднощі, пов'язані з симптомами. Валідність критерію оцінювали за допомогою незалежного структурованого інтерв'ю з фахівцями з психічного здоров'я у вибірці з 580 пацієнтів.

Внутрішня надійність PHQ-9 була відмінною: α Кронбаха становив 0,89 у дослідженні PHQ первинної медичної допомоги та 0,86 у дослідженні PHQ акушерів-гінекологів. Надійність PHQ-9 при повторному тестуванні також була відмінною. Кореляція між опитувальником PHQ-9, заповненим пацієнтом у клініці, та опитувальником PHQ-9, заповненим по телефону впродовж 48 годин, становила 0,84, а середні бали були майже однаковими (5,08 проти 5,03).

Показник PHQ-9 ≥ 10 балів мав чутливість 88% і специфічність 88% для великої депресії. Показники 5, 10, 15 і 20 балів відповідають легкій, помірній, середнього ступеня тяжкості та важкій депресії відповідно. Результати були подібними у вибірках первинної медичної допомоги та акушерства і гінекології.

Формат проведення

Адміністрування PHQ-9 здійснюється за допомогою системи START, платформи онлайн-оцінювання UA-TEST.

Це опитувальник для самозвіту, який може бути заповнений респондентом онлайн, або зачитаний йому особисто чи по телефону. Його можна заповнити приблизно за 3-5 хвилин. Важливо, щоб респондент самостійно відповідав на питання PHQ-9. Респонденти можуть виконати оцінку перед зустріччю з психологом або лікарем, на початку зустрічі, після закінчення зустрічі або вдома перед нею.

В опитувальнику PHQ-9 респондентам пропонується оцінити наявність та вираженість симптомів депресії **протягом останніх двох тижнів**. При цьому використовуються такі оцінки як «зовсім не турбували», «декілька днів», «більше половини всіх днів», «майже щоденно». При багаторазовому проведенні опитування на початку, в середині та наприкінці терапії відповіді можуть бути використані для відстеження прогресу.

Респондент відповідає на 9 питань, а останнє 10 запитання – контрольне і задається програмою лише у випадку ≥ 3 балів (коли відмічено один чи декілька пунктів як наявні).

Інтерпретація результатів

Опис вираженості симптомів представлений на основі сирих балів:

Отримані бали:	Рівень депресії
0 – 4	Мінімальний
5 – 9	Легкий
10 – 14	Помірний
15 – 19	Середній ступінь тяжкості
20 – 27	Важкий

Вищий бал вказує на вищий рівень симптомів депресії. Якщо респондент отримує «граничний бал» в 10 або більше балів (помірний, середній або важкий рівень), то рекомендується подальша поглиблена діагностика (наприклад, рекомендоване структуроване інтерв'ю QuickSCID-5).

Обов'язково фахівцеві необхідно звернути увагу, якщо респондент набрав 1, 2 або 3 бали за пунктом 9: «У Вас були думки, що Вам краще б померти, або Ви думали про те, щоб заподіяти собі яку-небудь шкоду». Це потребує негайного подальшого обстеження на наявність суїцидальних намірів.

Додатково спеціалістові варто звернути увагу на 10 контрольне питання, яке задається респондентові тоді, коли він відмічає декілька пунктів як наявні (≥ 3 балів). Воно сформульоване наступним чином: «Оцініть, наскільки важко вам було працювати, займатись домашніми справами або взаємодіяти з іншими людьми через ці проблеми». І градація відповідей респондента: «Зовсім не важко (0 балів)», «Дещо важко (1 бал)», «Дуже важко (2 бали)» та «Надзвичайно важко (3 бали)». Оцінка за це питання не враховується у загальний бал, але це важливо для додаткового аналізу, для розуміння наскільки симптоми депресії впливають на якість життя респондента.

PHQ-9 може бути особливо корисним для оцінки вираженості симптомів та моніторингу змін у часі. Щоб полегшити оцінку змін у вираженості симптомів депресії, PHQ-9 запитує про нещодавні симптоми (тобто за останні 2 тижні).

Детальніше про дослідження розробки опитувальника PHQ-9, оцінки його надійності та валідності:

Kroenke K, Spitzer RL, Williams JB. The PHQ-9: validity of a brief depression severity measure. J Gen Intern Med. 2001 Sep;16(9):606-13. doi: 10.1046/j.1525-1497.2001.016009606.x. PMID: 11556941; PMCID: PMC1495268.